

Konjunkturbarometer Q2 2023

Kemiindustrin i tydlig motvind inom hela EU

IKEM:s Konjunkturbarometer för Q2 2023 visar att läkemedelsindustrin ligger kvar på oförändrat höga volymer medan kemiindustrin har stora utmaningar. Att volymerna vekar ned så kraftigt inom plast-, gummi- och kemiindustrin var inte förväntat. Europeisk kemiindustri har problem kopplat till råvaru- och energiförsörjning, och svensk kemiindustri är inget undantag. Energiberodendet måste hanteras för att säkra europeisk och svensk kemiindustris konkurrenskraft.

Kostnadsrallyt inom stora delar av den svenska kemirelaterade industrin har tvärnitat. Under årets andra kvartal redovisas kostnadsminskningar inom plast- och gummibranschen, där olja- och plastgranulat är en stor del av

inköpen. Även inom den rena kemi-relaterade industrin vekar kostnaderna ned (index 73 respektive 89, se bild 2).

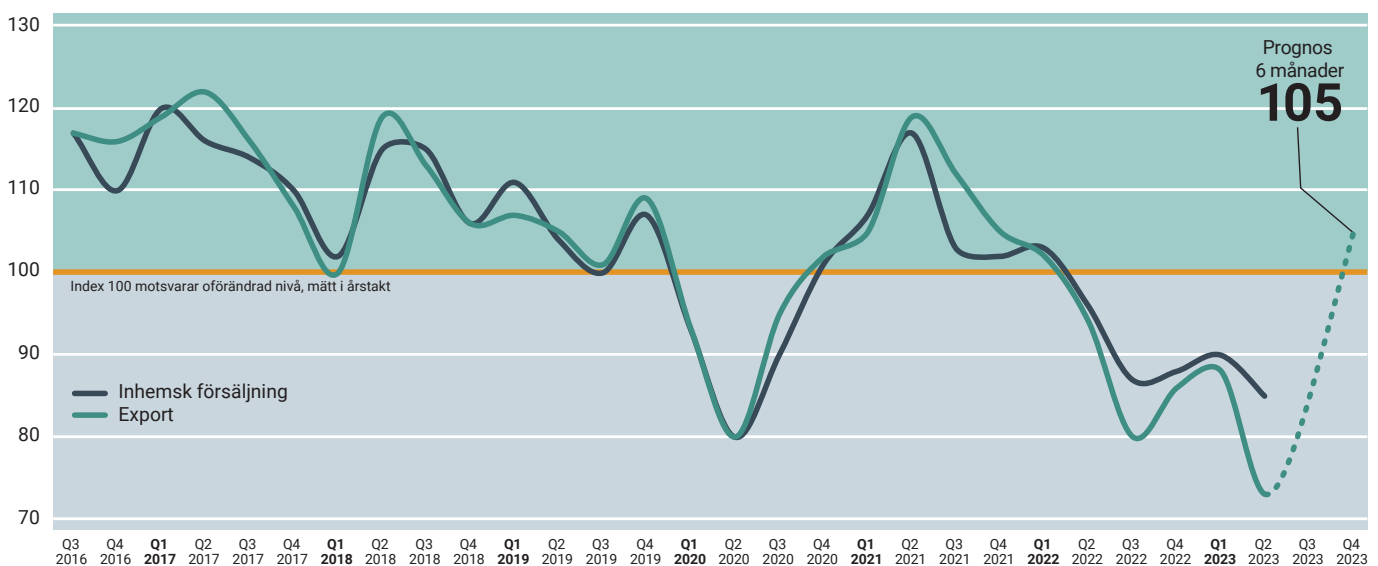
Kostnadsminskningarna märks i företagens prissättning vidare i förädlingskedjan. Det framgår av SCB:s

PPI-rapporter (producentprisindex).

Enligt PPI var inflationstakten på kemiprodukter nära noll och på plast- och gummiprodukter runt 5 procent (se bild 3). I bägge fallen på nivåer långt från toppnoteringarna på 20-30

Bild 1. Ikem-index för perioden Q3 2016–Q2 2023 över inhemsk försäljning samt export.

Volym i årstakt. Indexvärdet under 100 markerar avmattning (kontraktion). Källa: IKEM

procent så sent som förra sommaren.

Läkemedelsindustrins kostnadsutveckling gick i motsatt riktning under kvartalet med en tydlig uppgång (index 123).

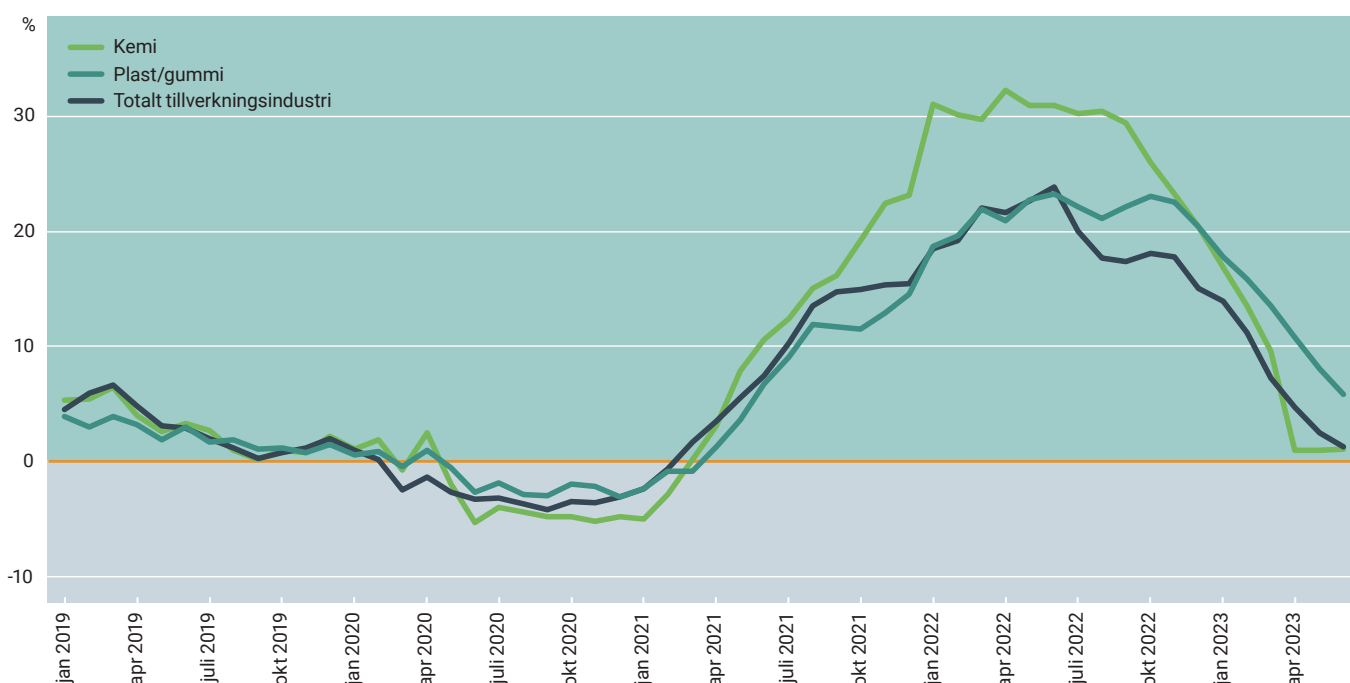
Kostnadsprognosen för energi, rå- och insatsvara det kommande halvåret pekar mot kostnadsökningar, jämfört med fjolårets nivåer. Det är möjligen något förvånande. Men det är bara inom läkemedelsbranschen som man förväntar sig ökade insatsvarukostnader, i ungefär samma takt som under Q2. Kemi-, plast- och gummiindustrin räknar med oföränd-

Bild 2. IKEM-index uppbruten på delbransch.

Index 100 motsvarar neutral utveckling, årstakt. Värden under 100 representerar en minskning. Maxvärde 150, minvärde 50. Källa: IKEM

	Inhemsk leveranser, volym	Leveranser till exportmarknaden, volym	Antal anställda	Investeringar	Företagets lönsamhet (EBIT-marginal)	Kostnaden för rå/insatsvara	Kostnad för energiförbrukning (el/gas)	Kostnad för transporter
Plast/gummi	76	74	85	121	109	73	93	95
Läkemedel	100	78	99	100	101	123	98	99
Kemi	70	66	101	98	63	89	88	100
Totalt	85	73	97	103	88	102	93	99

Bild 3. Producentprisindex för kemi-, plast/gummi samt total tillverkningsindustri. Årstakt. Källa: Macrobond

rade kostnader på rå- och insatsvara under andra halvåret. Prognosen inom samtliga delbranscher för energikostnaderna ligger på oförändrade, till svagt ökade nivåer, under perioden.

Att kostnadsnivåerna endast planar ut eller ökar svagt är självfallet

till stor del kopplad till den svenska kronans tydliga depreciering mot USD och EUR. Mot EUR noteras nya bottenrekord på veckobasis för SEK. För IKEM:s medlemsföretag innebär varje SEK-försvagning ökade inköpskostnader.

Kronrasen ger knappa exportfördelar

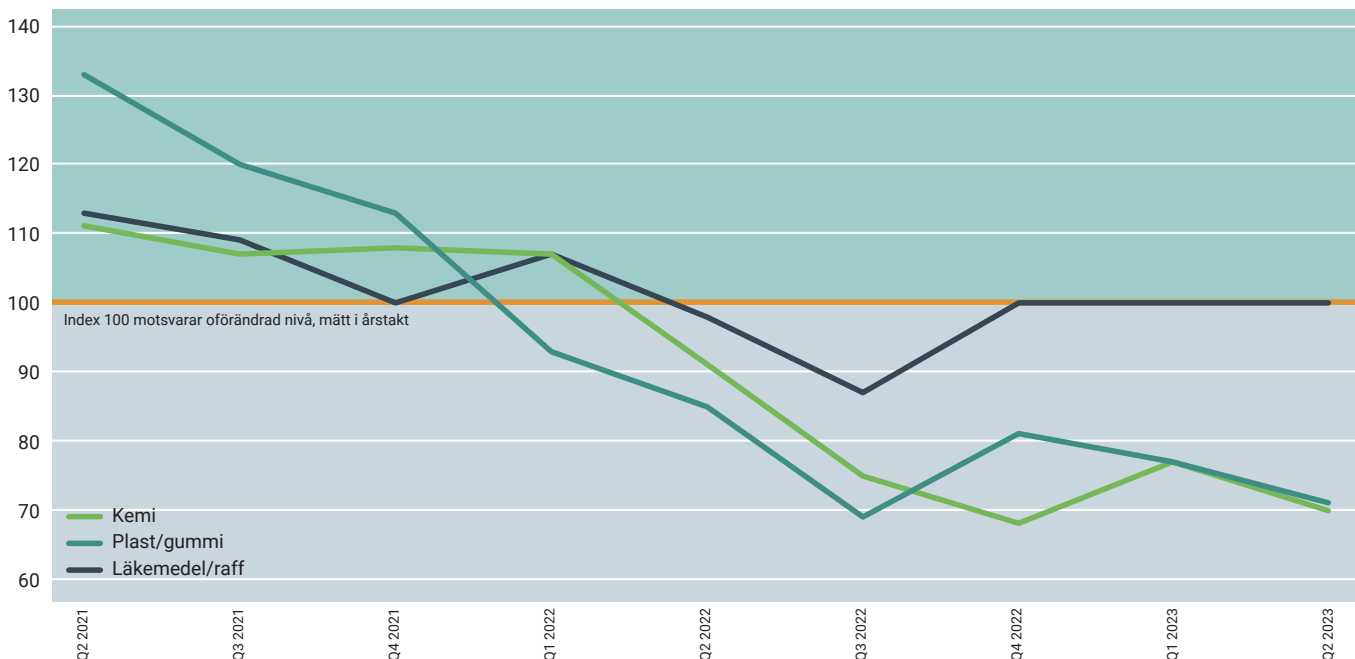
När det ljusnar i ena änden av tunneln för delar av industrin så mörknar det i den andra. Nu är det försäljningsvolymerna som viker inom både kemi-, plast- och gummiproduktionen. Under årets andra kvartal rapporterar IKEM:s medlemsföretag om markanta volymtapp på exportmarknaden. Index över exportvolymerna i Q2 visar den svagaste utveckling under tidsseriens sjuåriga historia. Mot strömmen, också i detta avseende, går dock läkemedelsexporten.

Att volymerna vek ned så tydligt inom plast-, gummi- och kemiindustrin låg inte i korten. När företagen

Bild 4. Mätt i årstakt, hur ser företagets prognos ut för andra halvåret 2023 avseende produktionen (volym), antal anställda och inköpspriser? Källa: IKEM

	Produktion (volym)	Antal anställda	Priser på energi (gas/el)	Priser på rå-/insatsvara
Plast/gummi	99	101	111	100
Läkemedel	126	101	101	121
Kemi	82	98	104	99
Totalt	105	100	104	109

Bild 5. IKEM-index över exportutvecklingen fördelat på delbranscher. Källa: IKEM

prognosticerade inför Q2 – så sent som i april månad – räknade de visserligen med ett volymtapp, men inte alls så tydligt som utfallet nu visar sig. Kvartalet överraskade negativt för 70 procent av kemiföretagen och för 19 procent av plast- och gummiföretagen.

Men blir inte exporterande företag vinnare när SEK viker ned? Borde inte kronfallet leda till ökade exportvolymerna? Nej, SEK-effekten är knappt mätbar. Endast två procent av medlemsföretagen pekar på att en svag SEK lett till ökade försäljningsvolymerna. 14 procent ser en viss draghjälp av den svaga kronan. Men 85 procent svarar nej på samma fråga.

Till stor del handlar det om att företagen ofta prissätter i EUR och USD, det vill säga i samma valutor som man köper in stora delar av sina rå- och insatsvaror. Lite hårddraget blir det som ett nollsummespel för företagen. De

lokalt beroende kostnaderna är förhållandevis små jämfört med de valutaberorande kostnaderna, vilket gör att någon uppenbar konkurrensfördel på exportmarknaden inte infinner sig för IKEM:s medlemsföretag.

Global avmattning minskar flaskhalsarna

Den globala konjunkturavmattningen har medfört att problemet med flaskhalsar i försörjningskedjan har minskat. Dessa har under flera års tid haft ett strypgrepp om den globala tillverkningsindustrins varuförsörjning. Det är positivt att företagen inte längre ser några begränsningar när det gäller försörjningskedjan. Andelen företag som har flaskhalsproblem är få. Således har de tidigare utbudsrelaterade problemen bytt sida till efterfrågerelaterade problem.

Det är inte helt enkelt att sam-

manfatta konjunkturläget för IKEM:s medlemsföretag som ett kollektiv. Spelplanen ser nämligen fundamentalt olika ut för plast-, gummi- och kemiindustrin å ena sidan och läkemedelsindustrin å den andra.

För de internationellt konjunkturberoende företagen inom plast-, gummi- och kemiindustrin varierar också beroendet av enskilda länder, kunder och branscher, vilket gör att alla företag inte känner igen sig i en övergripande konjunkturfasbestämning ens på delbranschnivå.

När företagen själva får peka ut var de befinner sig på en konjunkturcykels fyra olika faser; tillväxt, avmattning, recession och återhämtning, blir därför bilden splittrad. Men den övervägande andelen företag inom plast-, gummi- och kemiindustrin anger att de befinner sig i de båda nedgångsfaserna (avmattning, recession) medan

Bild 6. I förhållande till företagets produktionsprognoser från första kvartalet, hur slutade årets andra kvartal? Källa: IKEM

	Plast/gummi	Läkemedel	Kemi	Totalt
Mycket bättre	4%	0%	2%	2%
Bättre	3%	1%	1%	1%
I linje med prognos	78%	98%	27%	68%
Sämre	14%	0%	62%	26%
Mycket sämre	1%	0%	8%	3%

Bild 7. Har företagets exportaffär enligt er uppfattning dragit nytta av en svagare SEK, det vill säga hade en starkare SEK resulterat i en lägre försäljning än den ni haft det senaste halvåret?

Ja, tydligt	2%
Ja, något	14%
Nej	85%

läkemedelsindustrin däremot befinner sig i en tillväxtfas – en spegelbild av den internationella konjunkturen.

Att den globala konjunkturen befinner sig i en nedgångsfas får stöd av statistiken. Prognoserna över BNP-tillväxten för världens utvecklade länder spås enligt IMF gå från 2,7 procent år 2022 till runt 1,5 procent både 2023 och 2024. Det finns alltså ingen nära förestående konjunktur-rekyl att vänta sig, i likhet med den världen upplevde efter den hastiga BNP-kraschen vid inledningen av Coronapandemin. För de svenska exportberoende plast-, gummi- och kemiföretagen innebär det små möjligheter till snabb tillväxt det kommande året.

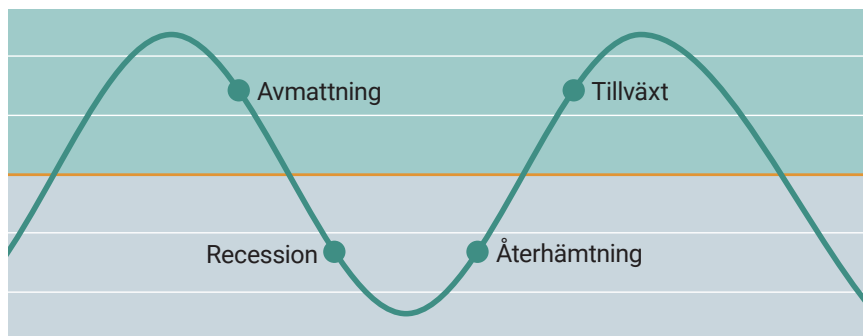
Frågan är när IKEM:s medlemsföretag, som befinner sig i recessionsfasen, går in i en återhämtningsfas. Att döma av prognoserna för produktionsvolymerna andra halvåret 2023 ser det ut som att plast- och gummiföretagen räknar med en viss återhämtning, medan kemiindustrin förutser fortsatta produktionsminskningar.

Kemiindustrin i tydlig motvind inom hela EU

Det framgår av bild 10 att kemiindustrin inom Eurozonen utvecklas långt sämre än genomsnittet för hela tillverkningsindustrin.

Bild 8. På företagets "egen" konjunkturcykel, var skulle ni placera företaget för närvarande? Källa: IKEM

	Plast/gummi	Läkemedel	Kemi	Totalt
Avmattning	24%	0%	29%	15%
Recession	39%	0%	55%	27%
Återhämtning	19%	2%	13%	9%
Tillväxt	17%	97%	2%	48%

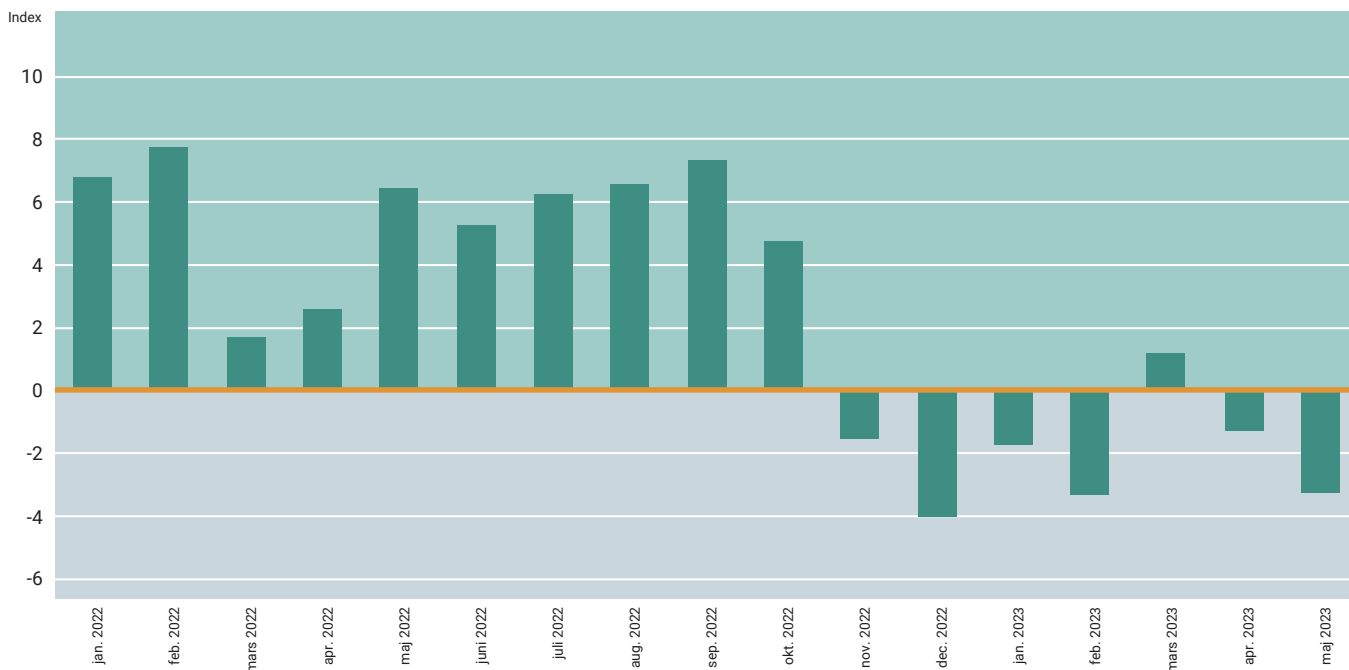

Det som kemiindustrin i hela Europa har gemensamt är ett stort energi-beroende. Delar av produktionsbortfallet går att förklara med den energikris Europa kastats in i med full kraft sedan Rysslands invasion av Ukraina. Kemiföretag i andra världsdelar, såsom Kina och USA, har kunnat dra fördel av helt andra energipriser, samt en stabil tillgång på

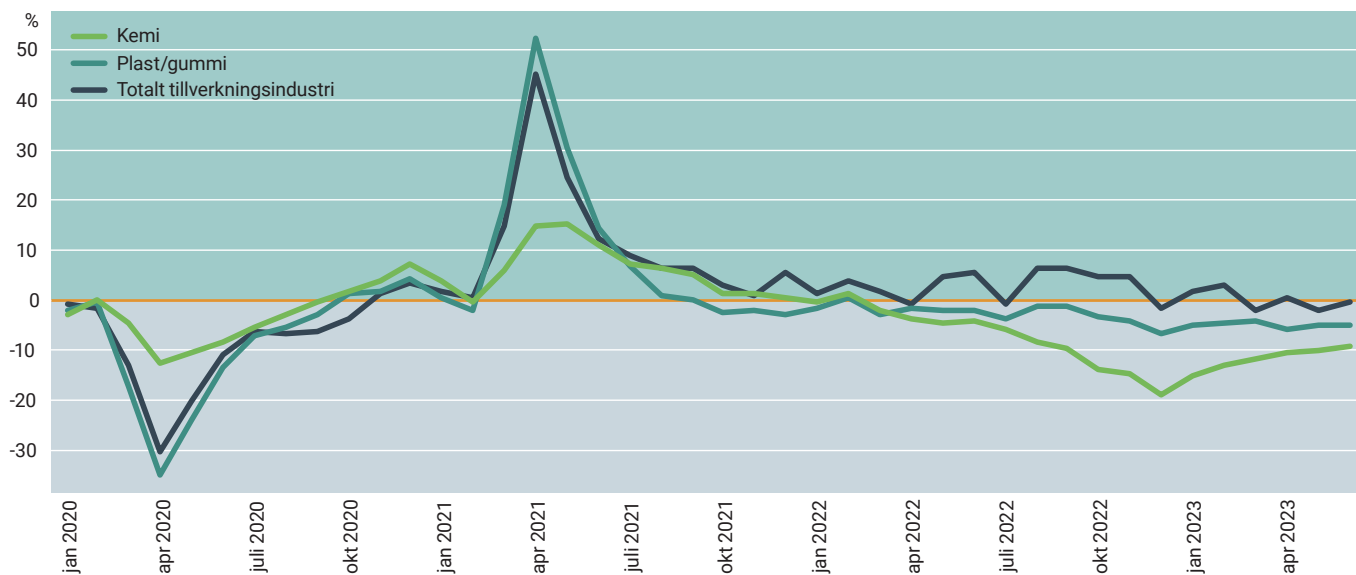
energi. De har därmed kunnat öka sin export, inte minst till EU.

Att EU:s kemiindustri tappat mark går att utläsa av handelsstatistiken. Import- och exporttillväxten vad gäller kemiska produkter till och från EU27 har varit ungefär lika stor under längre perioder. Men 2021 och 2022 uppvisade importen av kemiprodukter en betydligt starkare

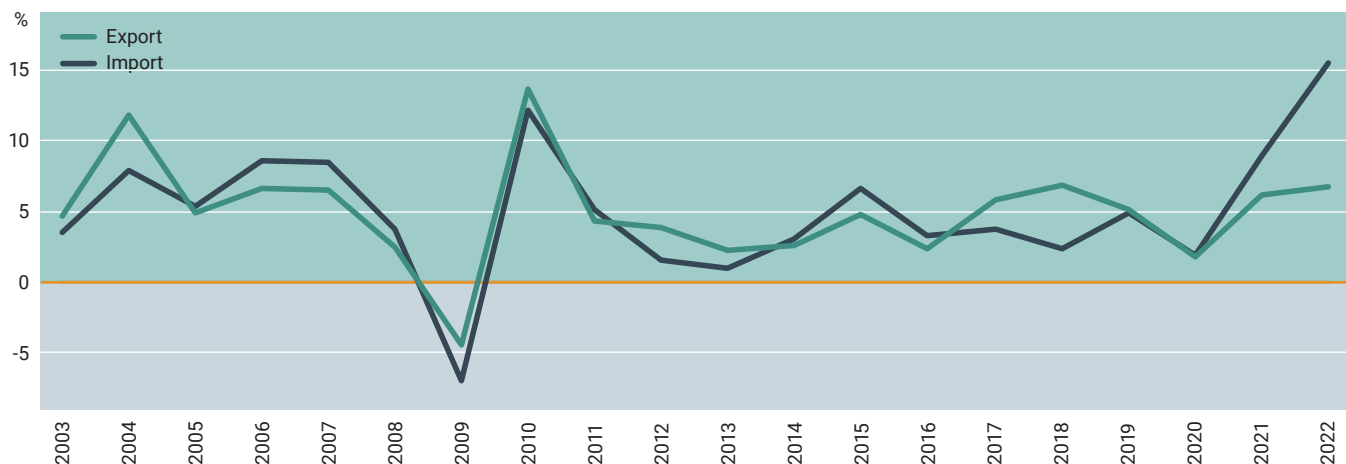
Bild 9. Världshandelns volymförändring, årstakt i procent. Källa: Macrobond

Bild 10. Industriproduktionen inom Eurozonen. Volymförändring i procent. Årstakt. Källa: Macrobond

Bild 11. Export och import från och till EU av kemiska produkter. Volym- och årstaktsförändringar. Årstakt. Källa: Macrobond

tillväxt. Under 2022 låg exportvolymerna på 6,7 procents tillväxt medan importen noterade en tillväxt på 15,5 procent.

Eftersom Europas energiförsörjning lider av tydliga strukturella problem är

det sannolikt att den extremt energi-beroende kemiindustrin inom EU kommer att brottas med detta sneda konkurrensförhållande gentemot bland annat USA och Kina under överskådlig tid. Svensk kemiindustri

utgör inget undantag på denna punkt. Utmaningen blir att övertyga svenska kemiföretag till fortsatta investeringar i landet samtidigt som energiförsörjningsfrågan är långt ifrån en lösning. ■

IKEM:s konjunkturbarometer

IKEM:s medlemsföretag verkar inom det breda spannet av plast-, gummi-, kemi- och läkemedelsproduktion. Branschens totala förädlingsvärde uppgår till en femtedel av den totala industriproduktionen i Sverige. Exportvärdet var 352 miljarder kronor 2021. Samtliga redovisade svar, där annat ej anges, från konjunkturenkäten är omsättningsviktade med företagets omsättning. Konjunkturbarometern sammanställs av Carl Eckerdal, chefekonom och redovisas för varje kvartal.

Har du frågor om Konjunkturbarometern?

Kontakta gärna Carl Eckerdal, chefekonom på carl.eckerdal@ikem.se eller 070-497 11 98.

Prenumerera på Konjunkturbarometern

Prenumerera på Konjunkturbarometern på ikem.se/konjunkturbarometern eller skicka ett mejl till nyhetsbrev@ikem.se